

تدوین نظام قیمت دسترسی به خطوط راه آهن ایران

کارفرما : مرکز تحقیقات راه آهن ج.ا.ا

مجری طرح: پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس

مدیر مسئول طرح: دکتر مرتضی عزتی

نوع طرح: کاربردی

مدت اجرای طرح: ۱۲ ماه

سال خاتمه طرح: ۱۳۸۲

واژگان کلیدی: راه آهن، تعرفه، قیمت گذاری، یارانه

خلاصه ای از کلیات و نتایج طرح:

در ایران از بدو تأسیس شرکت راه آهن دولتی (۱۳۴۴) و راه اندازی خطوط راه آهن ایران (۱۳۱۷) تعیین تعرفه راه آهن مختص نرخ حمل بار و مسافر بوده است. برای تعیین این نرخ در سال ۱۳۷۷ مقررات ساده ای به تصویب رسید و تا سال ۱۳۴۴ که آیین نامه جدید تعرفه راه آهن توسط هیئت وزیران به تصویب رسید، ملاک عمل بود. این آیین نامه بر مبنای مطالعه یک شرکت مشاور خارجی تهیه شده بود. پس از این مطالعه، مطالعه قابل ذکر دیگری درباره تعیین تعرفه انجام نشده است. بر این اساس مطالعه حاضر در صدد است روش های قیمت گذاری در بخش راه آهن ایران را مورد بررسی قرار داده و روش های مناسب قیمت گذاری و اخذ قیمت مناسب را ارائه نماید.

این مطالعه در هفت فصل تنظیم شده است که به ترتیب در فصل اول پیشینه قیمت گذاری در راه آهن ایران بررسی می گردد. سپس با بررسی مطالعات مقدماتی نظام دسترسی به خطوط راه آهن در ایران و سایر نقاط جهان، مطالعات مقدماتی قیمت دسترسی به خدمات راه آهن مورد ارزیابی قرار گرفته است. در فصول بعد با مرور اجمالی مشتری های احتمالی بهره بردار از خطوط راه آهن کشور، کشش های تقاضای استفاده از راه آهن در کشور مورد محاسبه قرار می گیرد. نهایتاً با تجزیه و تحلیل الگوهای مناسب دسترسی و قیمت دسترسی به خطوط راه آهن ایران، نتیجه گیری تحقیق ارائه می گردد.

بر اساس نتایج این تحقیق روش های دریافت قیمت دسترسی یک مرحله ای برای خطوط راه آهن به سه دسته تقسیم می شود:

۱. اجاره خط برای مدت زمان معین و دریافت هزینه اجاره؛
۲. اجاره منطقه راه‌آهن برای مدت زمان معین و دریافت هزینه اجاره؛
۳. مدیریت درست راه‌آهن در دریافت حق دسترسی در هر بار بهره‌برداری.

همچنین می‌توان ترکیبی از عوامل یاد شده را با عوامل دیگر و به صورت دو مرحله‌ای مورد استفاده قرار داد. عوامل دیگر دخیل در محاسبه و دریافت قیمت عبارتند از وزن بار، تعداد سفر، تعداد واگن، بار محور، سرعت قطار و زمان سفر.